21/09/2021

Αμάσεια 1921: Η δολοφονία της ηγεσίας του Πόντου

/ Ιστορία - Εθνικά Θέματα

και όταν εκατό χρόνια πριν η Ελληνική διανόηση δεν σιωπούσε…

- Του Θεοφάνη Μαλκίδη

1.Ηγεσία και Ελληνικότητα

Μία παράμετρος της οργανωμένης Γενοκτονίας των Ελλήνων και ειδικότερα στον Πόντο ήταν η εξόντωση της ηγεσίας τους από τον Ιούνιο έως τον Οκτώβριο του 1921.
Η εξόντωση των Ελλήνων ηγετών, όπως συνέβη και με τους Αρμένιους τον Απρίλιο του 1915 στην Κωνσταντινούπολη, συνέβαλλε στο να χαθεί η καθοδήγηση των Ελλήνων και να σημειωθεί πιο γρήγορα η δολοφονία τους. Στον Πόντο, η ηγεσία των Ελλήνων εξοντώθηκε με τα λεγόμενα «δικαστήρια ανεξαρτησίας» στην Αμάσεια το Σεπτέμβριο του 1921.

Τα «δικαστήρια ανεξαρτησίας», εκδίδουν «αποφάσεις» και εκτελούνται πρόκριτοι,

βουλευτές, δημοσιογράφοι, καθηγητές, δάσκαλοι, κληρικοί, από τους οποίους ζητούνται δηλώσεις ότι συμμετείχαν στην οργάνωση του απελευθερωτικού κινήματος στον Πόντο.

Οι σημαντικότερες μορφές του Ελληνισμού, «το άνθος της ελληνικής κοινωνίας του Πόντου», όπως ανέφερε σε κείμενο διαμαρτυρίας το Οικουμενικό Πατριαρχείο, καταδικάστηκαν σε θάνατο.

Ανάμεσά τους, ο πρώην βουλευτής Τραπεζούντος, Ματθαίος Ι. Κωφίδης, ο εργοστασιάρχης Αλέξανδρος Γ. Ακριτίδης, (οι σπουδαίες επιστολές τους στο τέλος του κειμένου, θεωρούνται η πεμπτουσία της Ρωμηοσύνης) ο ιδιοκτήτης της εφημερίδας «Εποχή» της Τραπεζούντας Νίκος Καπετανίδης, ο έμπορος από την Κερασούντα Γεώργιος Θ. Κακουλίδης, ο γραμματεύς του Μητροπολίτη Κερασούντας Σπύρος Ι. Σουρμελής, οι έμποροι Ιορδάνης Ι. Σουρμελής, Ιωάννης Κ. Ατματζίδης, Ιωάννης Π. Σπαθόπουλος, από την Ορντού, οι Αβραάμ Τοκατλίδης και Επαμεινώνδας Γρηγοριάδης, οι Α. Ασλίδης, Χ. Ιωάννου και Ι. Δαζαράκης, ο δικηγόρος Π.Βαϊμανίδης, ο αρχιμανδρίτης Πλάτων Ν. Αιβαζίδης, πρωτοσύγκελος της Μητρόπολης· ο Ι. Καδέμογλου, αντιπρόσωπος του Μητροπολίτη του Καβάκ· ο Α. Τσίνογλου, γραμματέας της Μητρόπολης· Β. Παπαδόπουλος, διευθυντής της εφημερίδας «Διογένης»· ο Λ. Κυρ. Πατσιόγλου, δικηγόρος και δημοσιογράφος· ο Ι. Ιορδανίδης, δικηγόρος· ο Κ. Κωνσταντινίδης· ο Π. Παπαδόπουλος, διευθυντής της Οθωμανικής Τράπεζας, οι καθηγητές του Αμερικανικού Κολεγίου της Μερζιφούντας «Ανατόλια» Γ. Θεοχαρίδης, Χ. Γεωργίου και Α. Συμεών και οι μαθητές του ίδιου κολλεγίου Αναστάσιος Παυλίδης και Συμεών Ανανιάδης.

Μάλιστα οι μαθητές- αθλητές της ποδοσφαιρικής ομάδας «Πόντος» θα καταδικασθούν σε θάνατο έχοντας σαν βασική κατηγορία την εμφάνιση της ομάδας: Άσπρες και μπλε οριζόντιες ρίγες και το γράμμα «Π» στο στήθος.
Όπως κατήγγειλε το Οικουμενικό Πατριαρχείο οι υποτιθέμενοι ένοχοι τις «δηλώσεις» τους τις υπέγραψαν μετά τη θανατική τους καταδίκη, την παραμονή της εκτέλεσής τους ή ακόμη δολοφονημένοι από καιρό. Τέτοιες περιπτώσεις είναι του δικηγόρου Χ. Ελευθεριάδη δικηγόρου στην Κερασούντα που είχε δολοφονηθεί στην Κερασούντα το 1920, ο διαπραγματευτής με τις κεμαλικές αρχές Μ. Μαυρίδης, ο διευθυντής του ορφανοτροφείου Γ. Καλογερόπουλος, ο Α. Δελικάρης, ο Λ. Τεσταμπασίδης, ο Ι. Ελευθεριάδης. Ακόμη θα πρέπει να επισημανθεί ότι ο καθηγητής Γ. Παπαμάρκου, ο διευθυντής της Οθωμανικής Τράπεζας Π. Παπαδόπουλος και ο έμπορος Θ. Εκμεντζίογλου οι οποίοι ήταν ήδη νεκροί από την προηγούμενη της εκτέλεσής τους μεταφέρθηκαν στον τόπο του μαζικού εγκλήματος προκειμένου τα σώματά τους για να υποστούν την ποινή τους!

2. Όταν οι διανοούμενοι μιλούσαν…..

Η καταδίκη και ο απαγχονισμός στην Αμάσεια όλης της θρησκευτικής, πνευματικής και πολιτικής ηγεσίας ήταν μια προσχεδιασμένη δολοφονική πράξη και για αυτήν αντέδρασαν η Ιερά Σύνοδος του Οικουμενικού Πατριαρχείου με κινήσεις προς τους προέδρους των ΗΠΑ, της Αγγλίας, Γαλλίας και Ιταλίας, προς τους αντιπροσώπους της Κοινωνίας των Εθνών, στη Γενεύη. **Ένα ιδιαίτερο όμως ψήφισμα διαμαρτυρίας, ήταν αυτό που στάλθηκε από τους Έλληνες συγγραφείς και λογοτέχνες, σε διανοούμενους της Ευρώπης και της Αμερικής, αναφέροντας τα εξής:**

«Μετά βαθυτάτης συγκινήσεως οι συγγραφείς και καλλιτέχναι της Ελλάδος απευθύνονται προς τους διανοουμένους του πεπολιτισμένου κόσμου όπως γνωστοποιήσουν εις αυτούς την τραγωδίαν χιλιάδων οικογενειών του Ελληνικού Πόντου. ξηρά, εξηκριβωμένα και αναμφισβήτητα τα γεγονότα είναι τα εξής: Οι Τούρκοι εφόνευσαν όλους ανεξαιρέτως τους κατοίκους της πόλεως Μερζιφούντος, αφού την ελεηλάτησαν και την επυρπόλησαν. Τους προσπαθήσαντας να διασωθούν ετυφέκισαν και εθανάτωσαν καταλαβόντες τας διόδους. Μετετόπισαν όλον τον άρρενα πληθυσμόν των πόλεων Τριπόλεως, Κερασούντος, Ορδούς, Οινόης, Αμισού και Πάφρας και καθ’ οδόν κατέσφαξαν τους πλείστους εξ αυτών. Έκλεισαν εντός του ναού του χωρίου Έλεζλη εν Σουλού-Τερέ 535 Έλληνας και τους κατέσφαξαν διασωθέντων μόνον τεσσάρων. Πρώτους έσφαξαν 7 ιερείς διά πελέκεως προ της θύρας του ναού. Απηγχόνισαν εν Αμασεία 168 προκρίτους Αμισού και Πάφρας. Εβίασαν όλας ανεξαιρέτως τας γυναίκας, τας παρθένους και τα παιδία των άνω πόλεων, τας ωραιοτέρας δε παρθένους και νέους έκλεισαν εις τα χαρέμια. Πλείστα βρέφη εφόνευσαν, σφενδονίζοντες αυτά κατά των τοίχων. Οι υπογεγραμμένοι θέτουσι τα ανωτέρω υπ’ όψιν των διανοουμένων της Ευρώπης και της Αμερικής θεωρούντες ότι όχι μόνον τα γεγονότα ταύτα αλλά και η ανοχή αυτών αποτελεί πένθος της ανθρωπότητος.

Αθήναι, 22 Νοεμβρίου 1921. Άννινος Χ., Αυγέρης Μ., Βλαχογιάννης Ι., Βώκος Γερ., Γρυπάρης Ι., Δούζας Α., Δροσίνης Γ., Ζάχος Α., Θεοδωροπούλου Αύρα, Θεοτόκης Κ., Ιακωβίδης Γ., Καζαντζάκης Ν., Καζαντζάκη Γαλ., Καμπάνης Αρ., Καμπούρογλους Δ., Καρολίδης Π., Κόκκινος Δ., Κορομηλάς Γ., Μαλακάσης Μ., Μαλέας Κ., Μένανδρος Σ., Νικολούδης Θ., Νιρβάνας Π., Ξενόπουλος Γρ., Παλαμάς Κ., Παπαντωνίου Ζ., Παράσχος Κ., Πασαγιάννης Κ., Πολίτης Φ., Πωπ Γ., Σικελιανός Άγγ., Σκίπης Σ., Στρατήγης Γ., Ταγκόπουλος Δ.., Τσοκόπουλος Γ., Φυλλύρας Ρ., Χατζιδάκις Γ., Χατζόπουλος Δ., Χορν Π., Σβορώνος Ι. μεθ’ όλης της πικρίας μου διά την κυρίως υπό της Γαλλίας και υπό ουδενός αισθήματος ή συμφέροντος ανθρωπίνου,

δικαιολογουμένην εγκατάλειψιν εις σφαγήν των Χριστιανών».

Η Γενοκτονία και ιδιαίτερα η μαζική δολοφονία της ηγεσίας και διανόησης στην Αμάσεια αποτελεί ένα οργανωμένο σχέδιο των Οθωμανών και των Κεμαλικών, αφού χωρίς ηγέτες παύει να υπάρχει καθοδήγηση και πνευματική στήριξη του λαού.

Αυτή τη δολοφονία της ηγεσίας των Ελλήνων κατήγγειλαν διανοούμενοι του μεγέθους του Καζαντζάκη, του Ξενόπουλου, του Σικελιανού και του Παλαμά. Με παρρησία και με αγωνιστικότητα, χωρίς φόβο, όπως ακριβώς επιτάσσει η ελεύθερη σκέψη και γνώμη. Μακάρι το ίδιο να λέγαμε και να γράφαμε και για τους σημερινούς “ομολόγους” τους. Για αυτούς που σιωπούν για τη Γενοκτονία, όταν δεν την αρνούνται και δεν την υβρίζουν, για αυτούς που σιωπούν γενικώς…

Ο Θεοφάνης Μαλκίδης είναι διδάκτωρ Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών και ασχολείται ερευνητικά με την Πολιτική, την Οικονομία και Κοινωνία στα Βαλκάνια και στον Εύξεινο Πόντο. Είναι μέλος της Διεθνούς Ένωσης Ακαδημαϊκών για την μελέτη των γενοκτονιών και έχει τιμηθεί από το Συμβούλιο Τύπου των Εθνικών Κοινοτήτων του Καναδά για την συνεισφορά του στην προαγωγή του πολιτισμού και την αλληλοκατανόηση μεταξύ των Εθνικών Κοινοτήτων.